

סימן לה

הפלגת תארים לרבנים

ביצה, מ"ז מרחשון תש"ן
לרב אחד

שאינן כן הרה"ג מורה שיעקרו רב. ומעין זה אמרו גדולי מרבן שמו ועיין בערוך ערך אביי והפירוש לע"ד הוא שמי שנוצר בלי שם תואר ומשרה ממילא גדולתו באה מעצמו והוא מכבד את כסאו ולא הכס מכבדו, מה שאינן כן אם נקרא רב או רבן חלק מגדולתו נובע מתפקידו וכמו שאמרו במסכת ראש השנה דף כ"ה עמוד ב' שאפילו קל שבקלין ונתמנה פרנס על הצבור הרי הוא כאביר שבאבירים עכ"ל.

בפרט שיש לפרש הרה"ג ראשי תיבות הרב הגדול ולא הגאון, וגדול פירושו בשנים כמו בשו"ת תשב"ץ חלק א' סימן ס"ד ובית יוסף אורח חיים סימן שכ"ח לגבי מחללים שבת על ידי גדולי ישראל והוא מירושלמי מסכת יומא פרק ח' הלכה ח' וכן פרשתי במסכת חולין דף ק"ה עמוד א' שכל גדולי גליל היו נוטלין בחמין עכ"ל שהכוונה למבוגרים וכן נראה בסמ"ג. ולכן מוטב לכתוב הרה"ג וכל אחד יבין בו מה שירצה ואיהו דקא מטעיה נפשיה כמו שאמרו במסכת חולין דף צ"ד עמוד ב'. ונקיי הדעת אינם משגיחים בתוארים כמו שכתב ר' אברהם

ראיתי שכבודו כינה (רב אחד) שליט"א בתואר הג"ר והוא אינו ראוי לכך. וכיון שכבודו ביקש שאעיר על דבריו היקרים אעיר גם בזה. אמנם גדר התוארים נפרץ מאד והרבה פנו אל רה"גים ועיין קול ענות גבורה בשו"ת זכרון יהוסף חלק ד' סימן רנ"ג וקול ענות חלושה בשדי חמד מערכת החי"ת כלל ק"מ ומערכת הכ"ף כלל קנ"ז, ולמעשה אין לגרוע מהמקובל אבל גם אין להוסיף וברוב המקומות שומרים את התואר הג"ר בעד גדולים באמת. ועיין במסכת ברכות דף ט"ז עמוד ב' שרבי יוסי אמר שמספידין עבד כשר הוי איש טוב ונאמן ונהנה מיגיע כפו עכ"ל והשיבו לו אם כן מה הנחת לכשרים עכ"ל.

ובשבחים הולכים אחרי ההתחלה ועיין בהקדמה לשו"ת רבי עקיבא איגר, ולכן הג"ר שהוא ראשי תיבות הגאון רבי מורה שיעקרו גאון מה

בני בנים

לה - לו

בן הרמב"ם באגרת א', וז"ל רוב אלו הכנויים שמכנים לאדם זהו לשון הבאי ופטימי מילי בעלמא ונקיי הדעת ממעטין בהם ושונאים אותם, אבל אוהבי הגדולה והרודפים אחר השררה מרבים בהם ואוהבים אותם שהם גדולתם ומעלתם עכ"ל.

אבל לכתוב הג"ר במקום שאינו נכון הוי שקר. ויש חילוק, כי להפריז במכתב לפלוני אפשר שהוא מהשקר המוסכם ואין בו נזק וכל שבחו של אדם אומרים במכתב אליו שלא בפניו, אפס כי הכותב לא ימלט מאבק חניפה והנכתב מאבק גאווה או שנאת חנם אם סבור שלא נשתבח כראוי כמו שכתב בשו"ת ר' עקיבא איגר שם. אבל לכתוב או לדרוש כן ברבים נפיק מיניה חורבא כי על פיו יחזיקו את האינו ראוי לראוי ויבואו לסמוך עליו ועל דבריו. ולפעמים יש בו גם אונאת ממון, כמו במקרה זה שכבודו הזכיר אותו הרב ביחד עם ספרו ואף שביקר אותו שטעה בפרט אחד עדיין אם הוא גאון ש"מ ראוי לרכוש את ספרו.

וגדולה מזו יש סכנה במדינה כמו כאן שנוטעים אשרה אצל המזבח ובוחרים לתפקידים רבניים את שאינם ראויים לכך וגונבים דעת הבריות בתוארים עיין במסכת סנהדרין דף ז' עמוד ב' ובספר מרגליות

הים שם אות כ"א, וכבר בחרו לרב עיר גדולה את מי שאינו גדול בתורה ואחר כך הכתירו אותו גאון ומרן שהרי אינו בכבודם שיהיה להם רב קטן ובהכרח לגדלו. ורבנים אלה שאינם מחדשים בתורה אלא מביאים דברי אחרים ומשלים ומעשיות בטוב טעם ומושכים את הלב הם בכלל המתורגמנים וכבר אמרו בקהלת רבה פרק ז' על הכתוב טוב לשמוע גערת חכם מאיש שומע שיר כסילים עכ"ל שאלו הם המתרגמנים שמגביהין קולן בשיר להשמיע את העם עכ"ל, וכן דרשו בפרק ט' שם על הכתוב דברי חכמים בנחת נשמעים מזעקת מושל בכסילים.

וכיון שיש בהפרזה בתוארים בפרהסיא נגיעה למשרה ולממון לכן חמיר טפי, כמו שפרש הגמ"ז וצלה"ה את מה שאמרו בירושלמי מסכת מכות פרק ב' הלכה ו' בר נש דחכם חדא מיכלה פ"י שלמד מסכת אחת ואזיל לאתר ואינון מיקרין ליה כד הוא חכם תרין מיכלה צריך לומר לון חדא מיכלה אנא חכים עכ"ל שמיידי שמכבדים אותו בממון, ואינו סתירה למסכת חולין דף צ"ד הנ"ל שמשמע שאם הם מטעים את עצמם לא שייך בזה גניבת דעת כי שם מיידי בכבוד בעלמא.

יהודה הרצל הנק"ח